

Ю.В. ВОЛОШИН

студентка IV курсу

факультету іноземних мов

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»,

м. Івано-Франківськ

СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ: ДЕРЖАВНЕ ТА МУНІЦИПАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Науково-практичне дослідження організаційно-правових засад регулювання професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму в умовах євроінтеграційних процесів є надзвичайно актуальним для вітчизняної туризмології. Розв'язання проблем цієї галузі має важливе теоретичне й практичне значення для регулювання відносин, для вдосконалення чинного законодавства в даній сфері.

Ураховуючи актуальність проблеми становлення й розвитку спортивно-оздоровчого туризму, відсутність оптимальних моделей теоретичних і методичних засад професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму, темою даного наукового дослідження обрано —Спортивно-оздоровчий туризм: державне та муніципальне регулювання».

Метою роботи є розробка наукових положень і пропозицій з удосконалення нормативно-правової бази діяльності органів центральної виконавчої влади, органів місцевого управління у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму на основі теоретичного аналізу організаційно-правових основ регулювання спортивно-оздоровчого туризму в Україні.

Методологічною основою наукового дослідження є сукупність загальних методів наукового пізнання, а також методів, застосованих у туризмології.

Одним із них є діалектичний метод пізнання, що дозволив досліджувати стан чинної нормативно-правової бази України щодо організаційно-правового регулювання професійної підготовки майбутніх фахівців з спортивно-оздоровчого туризму. Методи дедукції та індукції дозволили сформулювати загальні положення правового забезпечення спортивно-оздоровчої діяльності на підставі нормативно-правового регулювання із застосуванням як загальних, так і спеціальних нормативно-правових норм. Використання методів емпіричного дослідження (порівняння й спостереження) дозволило виявити основні характеристики державного та муніципального управління у сфері спортивно-оздоровчого туризму. Для вирішення поставленої мети широко використовувалися методи пізнання: порівняльно-правовий і системно-функціональний методи правових досліджень для вивчення існуючих в Україні організаційно-правових відносин у сфері спортивно-оздоровчого туризму, а також для визначення можливостей і шляхів оптимізації чинного вітчизняного законодавства з європейськими нормативно-правовими актами. Водночас

знайшов своє застосування й історико-правовий метод для вивчення процесу виникнення й розвитку законодавства про спортивно-оздоровчий туризм.

На сьогоднішній день здійснюється активне становлення й розвиток сфери законодавства щодо підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму, яка є об'єднанням нормативно-правових документів у певних сферах правового регулювання суспільних відносин у процесі побудови громадянського суспільства, що характеризується єдністю змісту, форми й систематичними взаємозв'язками.

Водночас необхідно враховувати, що не будь-яка сукупність нормативно-правових документів складає галузь законодавства України. Для цього вони мають володіти певною специфікою, що не дозволяє включати їх до складу вже існуючих галузей права. Усі ці нормативно-правові документи повинні мати особливий об'єкт регулювання (у даному випадку спортивно-оздоровчий туризм), бути взаємозалежними, знаходитися в тісному взаємозв'язку, ієрархічній підпорядкованості тощо. У 2002-2014 рр. активність прийняття нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері спортивно-оздоровчого туризму, збільшилася. Незважаючи на цей факт, наразі весь комплекс цих нормативно-правових документів у науковій літературі з туризмології, на жаль, не досліджений. Крім того, не здійснена систематизація та аналіз відповідної законодавчої бази України.

Отже, говорити сьогодні про спортивно-оздоровче право як про сформовану комплексну галузь не має підстав. Розгляд чинного законодавства про спортивно-оздоровчий туризм і професійну підготовку фахівців для даної сфери в такому ракурсі дозволить найближчим часом якісно його вдосконалити.

В черговий раз підтверджено, що державне та муніципальне регулювання сфери професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму в Україні все більше схиляється до європейської моделі, незважаючи на відсутність положень, присвячених спортивно-оздоровчому туризму в Конституції України.

Для здійснення державою своїх функцій у сфері спортивно-оздоровчого туризму необхідна система органів державної влади та органів місцевого управління. Місцеве управління – складний різновид публічної влади, який може вводити як місцеві представницькі та виконавчі органи, так і державну адміністрацію на місцях, що зумовлює сполучення в інституті місцевого управління самоврядних і державних начал. Саме в такій якості місцеве управління повинно вливатися в державний управлінський механізм, зберігаючи при цьому свої значення й самостійність [2].

Органам місцевого управління та органам державної виконавчої влади властиві такі ознаки: від імені держави чи територіальних громад здійснювати завдання, функції допомоги певного виду діяльності; певна компетенція, тобто сукупність завдань, функцій, прав й обов'язків; володіння владними повноваженнями; певна організаційна структура тощо. Спортивно-оздоровчий туризм як самостійна сфера впливає на систему державних органів й органів

місцевого управління. Кожен із цих органів відповідно покладених на нього повноважень, виконує певні управлінські функції.

Державний контроль у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму – це діяльність компетентних органів, спрямована на додержання вимог чинного законодавства про спортивно-оздоровчий туризм, забезпечення гарантій реалізації відповідних правових норм та утвердження законності в спортивно-оздоровчих відносинах. Контроль дає можливість не лише виявити й усунути наслідки правопорушень і злочинів, але й застосовувати в разі нагальної потреби до порушників законодавства відповідні заходи.

З метою державного контролю повинна бути відповідність діяльності підконтрольних суб'єктів установленим вимогам законодавства про спортивно-оздоровчий туризм, спрямованим на організацію та провадження діяльності спортивних й оздоровчих організацій, а також забезпечення безпеки споживачів туристичних послуг. Основою для визначення принципів даного контролю за діяльністю у сфері спортивно-оздоровчого туризму є встановлені загальні принципи державного контролю, які мають свої особливості у зазначеній галузі, а також спеціальні принципи, притаманні сфері спортивно-оздоровчого туризму [2].

Законодавча регламентація державного контролю та контролю з боку органів місцевого управління у сфері спортивно-оздоровчого туризму не має обмежуватися лише посиленням на необхідність здійснення контролю, а має містити весь механізм його здійснення та наслідки контролювання.

Доведено необхідність регламентувати повноваження відповідних органів у законодавстві України, виходячи з принципів: органи місцевого управління беруть на себе турботу про розвиток спортивно-оздоровчого туризму на користь конкретної територіальної громади села, селища, міста, а органи державної влади забезпечують регулювання й розвиток спортивно-оздоровчого туризму відповідно до загальнонаціональних інтересів.

Закріплені положення в нормативно-правових документах мають бути доповнені повноваженнями органів місцевого управління у сфері спортивно-оздоровчого туризму, зокрема повноваженнями із прийняття рішень про політику зі створення умов для розвитку спортивно-оздоровчого туризму на відповідній території.

Правовим аспектам регулювання професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму приділяється також мало уваги як серед вітчизняних вчених, так і серед посадових осіб органів місцевого управління. Тому пропонується Міністерству освіти і науки України: створити робочу групу при міністерстві з питань упровадження в навчальний процес курсу, присвяченого правовим основам спортивно-оздоровчого туризму, для студентів туристичних, юридичних факультетів, а також студентів фізичного виховання і спорту, урахувавши, що робоча програма має розрізнятися з урахуванням наявних базових знань у сфері туризму, фізичної культури і спорту та державного управління, залежно від напрямку навчання; проводити роботу з

популяризації інформації відносно правових основ спортивно-оздоровчого туризму, використовувати для реалізації засоби масової інформації, організувати конференції, семінари, лекції-дискусії, присвячені правовим питанням у сфері спортивно-оздоровчого туризму, приділяти увагу розробці навчальних посібників із даного питання; створити систему професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму.

Державне та муніципальне регулювання спортивно-оздоровчого туризму формується виходячи з того, що держава не може бути осторонь від процесів, які відбуваються в цій сфері. Водночас її втручання має зберігати баланс між суспільним регулюванням, особистим вибором і контролем.

Сьогодні вже сформована галузь законодавства сфери професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму. Разом із тим, комплекс цих нормативно-правових документів у туристологічній науці не досліджений, не здійснена систематизація й аналіз відповідної законодавчої бази, що негативно позначається на розвитку цієї галузі законодавства.

Необхідно вдосконалити як управління у сфері туризму в цілому, так і спортивно-оздоровчий туризм, зокрема, на місцевому і державному рівнях, а також більш детально регламентувати повноваження відповідних органів державної влади й органів місцевого управління, виходячи із принципу: органи місцевого управління беруть на себе турботу про розвиток спортивно-оздоровчого туризму на користь конкретної територіальної громади, а органи державної влади забезпечують регулювання й розвиток спортивно-оздоровчого туризму відповідно до загальнонаціональних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Шикеринець, В.В. Становлення та тенденції розвитку місцевого управління в Україні [Текст]: монографія / В.В. Шикеринець / [за наук. ред. д. держ. упр., проф. О.Я. Лазора] / Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010 – С. 31.

2. Шикеринець, В.В. Організаційно-правові засади державного регулювання професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму [Текст] / В.В. Шикеринець // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура і туризм. Івано-Франківськ: 2011. – Вип. 14. – С. 63–67.